

לר.

פרטיכל מספר ד/29

מישיבת ועדת הפנים שהתקיימה ביום ג' כ"ג במכתב תשי"א (2.1.51) בשעה 8.30.

נוכחו חברי הועדה: ז. ורהפטיג - היו"ר

י. בן-צבי,

א. גולדרט,

ת. טובי,

ילין - מור,

א. כהן,

ש. מרלין,

א. פראי,

א. שפטל,

ר. שרי.

מ ו ז מ נ י ס : שר הפנים - י. שפירא,

א. רוזנבלום - מנהל משרד הפנים,

א. מירון - מנהל האגף לשלטון מוניציפאלי, משרד-
הפנים.

א. הרטקלס - ממשרד הפנים.

היו"ר ז. ורהפטיג: להלן מכתב שמר א. צידון, סגן מזכיר הכנסת, קיבל
מאת יו"ר ועדת הכספים, מר ד.צ. פנקס:

" הנני להודיעך כי בישיבת ועדת הכספים מהיום הובאה בפניה
בקשת מר ז. ורהפטיג, יו"ר ועדת הפנים, לאשר הקצבה נוספת
בסכום של 90.000 ל"י מתקציבהפיתוח לשנת 1950/51 למען השלם
את בצוע תכנית הבנייה של בית-הסוהר ברמלה.

מר א. קפלן, שר האוצר, הודיע כי בתשובתו למכתב שר-המשטרה
מיום ח' בשבת תשי"א בנדון, בקש להמציא לו את התכניות והפרטים
בדבר הצורך בהקצבה נוספת של הסכום הנקוב לעיל.

עקרונית, מסר שר האוצר, הנני מסכים להקצבת הסכום הדרוש
להשלמת הבניין למטרה הנ"ל. "

הכנסת העבירה אלינו שני ענינים:

(1) ענין התאונות בדרכים. נצטרך לקבוע דיון בשאלה
זו בנוכחות שר התחבורה ושר המשטרה.

(2) בירור התלונות בענין התנהגות שוטרים בעת מעצרים.
נוכל לדון בבעיה זו רק אם תובאנה בפנינו תלונות. עלינו להודיע לחבר
הכנסתגיל שהעלה את הבעיה, כי אם ברצונו לבררה - יופיע בפני הועדה.

ר. שרי : עלינו להודיע למר גיל שיביא בפנינו עובדות ולא
נאום כללי.

א. כהן : הכנסת לא החליטה שעלינו לשמוע תלונות מפי חבר
כנסת מסוים. אני רואה תקדים מסוכן בהזמנת חבר
כנסת כקטיגור.

אם ענין מסוים הועבר לוועדה, הועדה - ללא
התחשבות עם מבוא המסוה - דוח ראוי להעבירה אל הכנסת.

סגירת התיק.

אני מציע להזמין לדיוני הוועדה בשאלה זו את מר נחמייאס, מי שהיה אחראי לבעולות המשטרה בעת המעצרים, לשם שיחה ללא תוצאות ולדיון לשם מניעת הישנות מקרים כאלה בעתיד.

בזה נסלא את תפקידנו כלפי ועדת הכנסת ונעשה גם משהו לגופו

של עניין.

י. בן-צבי: נבקש להגיש לנו תלונות בכתב ונראה אם יהא צורך בבירורן בנוכחות המגישים.

ר. שרי: האם לא יתכן שבעקבות החלטת הכנסת תפרסם ועדת הפנים הודעה, כי האנשים שנפגעו או שיש להם תלונות בשטח זה יגישו אותן לוועדת הפנים?

היו"ר ז. ורדי: נראית לי ביותר הצעתו של מר א. כהן. איננו ועדת חקירה המזמינה להופיע בפניה כלאדם שיש לו תלונות. אם נגיע למסקנות שהיו מקרים של התנהגות בלתי הוגנת בשעת מעצרים, נוכל להציע להקים ועדת חקירה.

אחת מישיבותינו הקרובות נקדיש לבירור דרכי המשטרה בעת המעצרים. נשמע דברי אחדים מאנשי המשטרה בנדון, ונשמע גם כמה מחברי הכנסת שיש להם חומר בעניין זה. גם בפרטיכלים שלנו ישנן כ-3 - 2 עובדות בעניין זה, יהא עלינו לבררן בנוכחות ב"כ המשטרה.

אם יתברר לנו שאין מקום לכהלה, נסתפק בהודעת שר המשטרה בעניין זה. אם יתברר לנו שיש מקום לבירור נוסף - נעשה זאת.

אני אודיע למר י. גיל ולתופיק טובי כי אם יש להם חומר בנדון, שימציאוהו לוועדה. אבקשם להמציא את החומר בכתב.

י. גורי: סעיף שתחילה נכלל בסדר היום: "שיטת המסים ברשויות המקומיות" הוצא ממנו. האם זה מטעמים טכניים בלבד, או מטעמים אחרים? שר הפנים אמר כי ברצונו להביא שאלה זו בפני ועדת-הפנים ועל כן הוכנס הסעיף לסדר יומה.

שאלה זו עומדת על סדר יומה של עיריית תל-אביב בגלל הוראה שניתנה להעלאת ההערכה. להוראה זו יש קשר בעקיפין עם שיטת המסים.

שמענו כי על שולחן הממשלה מונח חוק בעניין זה. לא ברור לנו אם זו תהיה קריאה ראשונה או תקנה. האם זוהי רק הצעת חוק? ידוע לי כי אם זוהי רק הצעת חוק, שר הפנים אינו חייב להביאה בפני ועדת-הפנים, אך הוא רשאי להביאה. היה רצוני מאד שחברי הוועדה יקבלו אינפורמציה בעניין זה. אני מבקש משר הפנים לכלול בסקירתו גם שאלה זו.

אני מבקש להחזיר לסדר היום את שאלת סדרי עבודתה של ועדת הפנים.

א. פראי: אני תומך בהצעת מר י. גורי ומזכיר עובדה נוספת. קראתי לפני ימים מספר שבית הדין העליון פסק בעניין מס הגולגולת, כי אם כי בית הדין סבור שזהו מס צודק, הרי הנו בלתי חוקי. על כן יש הכרח בדיון ובהחלטה דחופה בעניין זה.

ב. שרי: אבקש משר הפנים לגעת בדבריו בשאלת ההגדרות העירוניות.

היו"ר ז. ורדי: את ענין שיטת המסים הסרנו מסדר היום בהתאם לבקשת חבר הוועדה י. גורי. בישיבה שעברה החלטנו להעמיד לסדר יומנו היום שני סעיפים: (1) סקירת שר הפנים; (2) עניני המסים. באתי בדברים עם שר הפנים והתברר שהשר לא יוכל להופיע בפנינו היום ועל כן החלטנו לדון היום בשאלת המסים. אולם חבר הוועדה י. גורי דרש לקיים היום דוקא את סקירת שר הפנים ולכן בקשתי שנית מהשר שיופיע היום והוא הסכים, על כן החלטנו להקדים את הסעיף "סקירת שר הפנים" ולקיים את הסקירה היום. אין באפשרותנו לדון בשני הסעיפים בישיבה אחת.

י. שפירא - שר הפנים: את החוק המונח לפני אני מביא, כמקובל, בפני הממשלה והיא תביאו בפני הכנסת. סבורני שתהיה זו עבודה כפולה לוועדת הפנים אם תדון עכשיו בהצעת החוק ותשוב לדון בה לאחר שתובא בפני הכנסת. אני מסכים שמר מירון יסביר לכם את העניין באריכות.

קבלנו מכתב מאת ארגון המועצות האזוריות וזו לשונו:

" לכבוד
האגף לשלטון עצמי, משרד הפנים, ירושלים.

הנדון: מועד הבחירות
למועצות האזוריות.

א. נ.

בישיבת הנהלת הרגון המועצות האזוריות בהסתזנות ראשי מועצות מכל
הטיעות - נתקבלה החלטה לבקש ממשרד הפנים לא לקיים את הבחירות במועצות
האזוריות כיום אחד בכל הארץ, אלא במועדים שונים לפי המצב בכל מועצה, בחדשי
האביב 1951.

החלטה זו באה משום שהנסיון בבחירות לעיריות ולמועצות המקומיות
הוכיח שבחירות ביום אחד בכל הארץ משווה לבחירות אופי פוליטי מובהק
ולא מקומי כפי שצריכות להיות בחירות לרשויות מקומיות.

כיוון שהחלטה זו נתמכה על ידי כל הזרמים במועצות האזוריות,
הנני מקווה שתסכימו לקבל את הצעתנו על קביעת מועד לא אחיד לבחירות
למועצות האזוריות.

בכבוד רב,

ארגון המועצות האזוריות

(-) י. גבירץ.

היות והעניין נוגע לוועדת הפנים אשר החליטה כשעתו על קביעת יום
בחירות אחיד לכל הארץ, אבקשכם לדון בעניין ולהחליט, כדי שנדע כיצד לנהוג.

ר. טרי : אני מציע לדחות את הדיון בשאלה זו לישיבה הבאה.

ה ח ל ה

החלט שהטעיף הראשון בישיבה הבאה יהיה:
יום הבחירות למועצות האזוריות.

שר הפנים - י. שפירא : בחודש מאי 1950 מסרתי לוועדה דו"ח מפורט על
עבודת משרד הפנים. התחלתם בדיון על הדו"ח,
אך הדיון לא השלים. אביא בפניכם השלמה לאותו הדו"ח; אשר הושמע ביום כ"ב
באייר תש"י (959.50):

מאז סקירתי האחרונה חלה התפתחות נוספת בשטחים שונים של
השלטון העצמי בישראל.

א. מוניציפליזציה: במגדל גד מונתה ועדה עירונית מורכבת מבאי-כוח התושבים
ופקידי הממשלה, המועצות המקומיות חולון, ראשון-לציון
ורחובות קיבלו מעמד של עיריות. בישובים היהודיים נחלת-
יהודה, יבנאל, וטירת הכרמל (יישוב עולים) הוקמו מועצות מקומיות. כן ניתן
סטטוס של מועצות מקומיות לכפרי המיעוטים כפר קמא, עוטפייא, ודלית-הכרמל.
מלבד זאת הוקמו 14 מועצות איזוריות, אפק, יואב, מודיעין, מפעלות, שער-הנגב,
הנגב-הצפוני, שפיר, מרום-הגליל, יבנה, ברנר, אוננו, געתון, הגליל התחתון,
וחוף אשקלון. מועצות איזוריות אלה כוללות 108 ישובים. נמצא איפוא כי לעומת
14 עיריות, 44 מועצות מקומיות ו-19 מועצות איזוריות הכוללות כ-240 ישובים
בעת סקירתי בחודש מאי קיימות כיום בישראל 18 עיריות, 49 מועצות מקומיות,
33 מועצות איזוריות הכוללות כ-360 ישובים. בסך הכל לעומת 300 ישוב שהיו
כלולים באותה שעה במסגרת המוניציפאלית, כלולים בה כיום 417 ישובים.

ב. בחירות : בפרק זמן זה התקיימו הבחירות ל-43 עיריות ומועצות
מקומיות אשר חידשו את פני ההנהלות באותן הרשויות
המקומיות, והחליפו במקומות רבים את הועדות הממונות במו-
עצות נבחרות. יש לציין שעל אף הזמן הקצר שעבר מאז מינוי הועדות, הגיעו הישובי
שבהם הן היו קיימות, לבגרות מוניציפאלית הודות להדרכה שניתנה להם על ידי
משרד הפנים באופן שהמועצות ראויות לנהל את העניינים ואין לחשוש לזעזועים
במשק המוניציפאלי כתוצאה ממסירת השלטון לידיהם. בדעתנו לקיים בחדשים
הקרובים בחירות באותן הרשויות המקומיות שלא קוימו בהן בחירות בחודש נובמבר,
ואנו מקוים כי תוך 5 חדשים תהיינה בכל הרשויות המקומיות הנהלות נבחרות

כדי לפעל את עבודות המועצות הנבחרות הגבנו הצעה לתיקון פקודת העיריות אשר מפרחה לחייב כל מועצה לבחור בוועדת הנהלה אשר חבריה ישאו ביחד עם ראש הרשות באחריות להנהלת הענינים.

ג. ישובים ערביים :

למרות הקשיים שאנו נתקלים בהם בהענקת מעמד מוניציפאלי לישובים ערביים ולישובי המיעוטים, הצלחנו להקים 3 מועצות מקומיות של מיעוטים והגענו לידי הסכם עם הממשל הצבאי כי יוענק מעמד מוניציפאלי לרוב רובם של הכפרים הערביים בשטחים המוחזקים.

הודות להתערבותנו בהנהלת עיריית נצרת אשר התבטאה במינוי מזכיר בעל הכשרה מוניציפאלית ובשינוי הועדה העירונית, חלה תזוזה ניכרת במבולותיה של העירייה ותקציבה לשנת הכספים הנוכחית מוכיח על תנופה רבה לקראת שיטור השרותים וכיצוע העבודות הציבוריות. כאספקלריה להתקדמות שחלה בנצרת יכול לשמש התקציב לשנת 1950/51 המסתכם בכסום העולה על 200.000 ל" לעומת התקציב של 20.000 ל"י אשתקד.

איוזורי השיפוט

ד. והרחבת גבולות:

בהתחשב בגידול האוכלוסייה והקמת שיכונים ומעברות ליד הרשויות המקומיות הרחבנו את איוזורי השיפוט של מספר רב של עיריות ומועצות מקומיות. יחד עם זאת התחילה לשול הועדה הבין משרדית לקביעת איוזורים מוניציפאליים רציו-נליים לכל הרשויות המקומיות במדינה. הועדה קבעה לה קווי יסוד לפעולותיה ומינתה ועדות משנה בכל מחוזות הארץ אשר מתפקידם לחקור ולברר את הצרכים המוניציפאליים ואת תכניות התכנון ביחס לכל ישוב וישוב.

ה. הטבע הכספי של

הרשויות המקומיות:

כפי שחזינו מראש הוטל נפל כספי כבד על הרשויות המקומיות כתוצאה מגידול האוכלוסייה, קליטת עליה והרחבת שירותי החינוך, סעד ובריאות. רוב הרשויות המקומיות מתלבטות בבעיית איוזון התקציב ורק הגדלה ניכרת בהענקות הממשלה בהורדת רמת השירותים יכולים למנוע בפני התמוטטות המשק הכספי של הרשויות המקומיות. לשם קידום הסכנה הנשקפת כאמור, נקטנו בצעדים שונים המכוונים לעזור לרשויות המקומיות להתגבר על קשייהן. בין יתר הדברים הצענו תיקון בשיטת המסים ושנינו את מדיניותינו ביחס לאיסורן של הלוואות. כמו כן עודדנו את הקמתם של מפעלים מכניסים על ידי העיריות המועצות המקומיות כגון: מפעלי מים, ביתני תעשייה ומסחר, שווקים, ולאחרונה אף בתישעשועים בשותפות עם גופים פרטיים.

אנו תקווה כי לאחר שתאושר הצעתנו להרחבת סמכויות העיריות, ייפתחו אופקים חדשים ליצירת מפעלים צבוריים מכניסים על ידיהן.

ו. ישובי עולים :

150 תאים ישוביים של עולים, כולל: כפרים נטושים, כפרי עבודה, מושבי עולים, שיכונים עירוניים, מעברות, שכ' מעבר - קבלו עד סוף דצמבר ש.ד. הקצבות בסך 150 אלף לירות, ועד תום שנת הכספים הנוכחית יקבלו עוד 50 אלף ל"י.

כמעט כל המעברות וחלק ניכר מכפרי העבודה ומושבי העולים הוקמו בקיץ האחרון. עקב הקפאת תקן העובדים בראשית שנת הכספים ובשל קשיי תחבורה - לא היתה אפשרות להקיף את כל ישובי העולים לסוגיהם, לארגנם ולהושיט להם עזרה. קרוב למאה ישובי עולים נוספים נמצאים בטיפולנו.

ההקצבות הניתנות לישובי העולים כוללות סעיפים דלקמן: מים, נקייון, סניטציה, שמירה, יושר דרכים, סדרי דואר וטלפון, ריהוט צבורי, אדמיניסטרציה וכו' - הכל לפי תנאי המקום.

אנו מפעילים משרדים אחרים ומניעים אותם להשתתף במימון מפעלים חיוניים, כגון: מים, מאור, בנינים ציבוריים, כבישים. ואף אנו נושאים בחלק מן ההוצאות הללו.

תשובת לב מיוחדת אנו מקדישים לחנוך העולים למילוי חובות אזרחות ולקבל אזרחות לשלשון עצמי. הועדים המקומיים נדרשים לשפל בשירותים המוניציפאליים ולשתף את התושבים בעול החזקתם על ידי תשלום מסים. לו גם חמלי ומינימאלי בלבד. ועדים מקומיים מוקמים על ידי בחירות בפיקוחנו או על ידי הטכנים בין כל הגורמים הציבוריים במקום. לטבעה ישובים נטושים יוענק בקרוב מעמד הוקי. כפרי עבודה ומושבי עולים שאין אפשרות לספחם למועצות איוזורים קיימות יאורגנו בוועדי גושים, שלאחר גיבושם, הפעלת שירותים מוניציפאליים והקמת גרעינים של אדמיניסטרציה מקומית, ייהפכו למועצות איוזורים חוקיות.

לאחר מו"מ עם מחלקת הקליטה הועמדו המעברות והאחריות לשירותים בהן לידי הרשויות המוניציפאליות ובמקומות שאין רשות מקומית - יארגו משרד הפנים וסדים מסומנים ונושאים להם על ידיהם.

הסוכנות להפעלתו להעביר אלינו את הטיפול בתחנות העבודה על מנת לסייע לעולים את תהליך העיוורנות, לפתח בהם שירותים מוניציפאליים ולהנכס לשלטון עצמי.

ז. שונית : (א) תחיקה: החלפנו את כל צווי המועצות המקומיות בשני צווים יסודיים: האחד לרשויות המקומיות המפותחות ומרובות האוכלוסיה, והשני למועצות קטנות וחלשות. צווים אלה מושפטים על עקרון של הרחבת סמכויות ופיתוח היזמה העממית של הרשויות המקומיות. ניכרת בהם האיסוף מגמתית לצמצם את התערבות הממשלה עד למינימום. כמו כן הננו מטפלים בהתקנת חוקי עזר לרוגמא אשר יחמשו מורי דרך לרשויות המקומיות כולן.

(ב) השתלמות לעובדי הרשויות המקומיות ולנבחרים: הוצאנו ירחון לעניינים מוניציפאליים המשמש כמה לכירור בעיות השלטון המקומי והמכיל אינפורמציה אקטואלית על הנעשה בשטח זה בארץ ומחוצה לה. כמו כן, אנו עורכים כינוסי השתלמות לעובדי הרשויות המקומיות ולנבחרים המוקדשים להרצאות על נושאים כלליים ומקצועיים הנוגעים לביירות מוניציפאליות. במסגרת ההשתלמות אנו מעודדים פתיחת קורסים ושעורים לסקטורים שונים של עובדי הרשויות המקומיות.

(ג) ריכוז עניני הרשויות המקומיות במשרדי הממשלה: כדי להקל על הרשויות המקומיות בקשריהן עם הממשלה ריכזנו בידינו את העניינים המוניציפאליים הנוגעים למשרדי ממשלה אחרים, באופן שברוך כלל חדלו עניינים אלה להיות נחתכים באופן מקרי והם נעשים לפי תכנון קבוע מראש ובהתחשב בצרכים הכלליים של הרשויות המקומיות.

א. מירון : לפני הדשים מספר כשהתקיים בוועדה הדיון בשאלת המסים הפצאתי בפניכם על המצב התחוקתי של השלת מסים והצעתי את הצעות משרד הפנים לתקונים בשטח השלת המסים. עד כמה שזכור לי, רוב חברי הוועדה קיבלו את הצעותי וצריכה היתה להתמנות ועדת משנה שתעבד את הדירוג המוצע. היות ובינתיים התקרב זמן הכנת רשימות השומה שהיו צריכות להיות מוכנות בהתאם לשינוי הישנה, מצאנו לנכון שלא לחכות עד סועדת המשנה תתחיל, או תסיים, את עבודתה והצענו לממשלה הצעה לתיקון חוק המסים, מתוך הנחה כי לאחר שהצעה תעבור את הממשלה, היא תובא לדיון בוועדה.

קויה העיקריים של ההצעה הם שמש הרכוש יהיה מבוסס על דמי השכירות הממשיים המתקבלים מהנכס ולא כפי שהיה קודם לכן - על דמי השכירות שאפשר לקבל מהנכס. ביחס לקרקעות, עד כה היה המס מבוסס על חישוב פיקסיבי - 6% מערך הקרקע. קבענו שמעתה ישמש לבסיס החישוב שווי הנכס לפי שווי בשוק. ביחס לאדמות חקלאיות, קבענו שהמס לא יעלה על 25% מהמושל על אדמה דומה באותה הסביבה, אם היא אדמת בנין.

מלבד מס הרכוש שיחול על בעלי הרכוש, אנו מציעים להטיל מס יחיד "מס כללי" שיחול על מחזיקי רכוש. (מס זה יכלול מס חינוך והוצאות החזקת הבית).

בסיס חישוב ה"מס הכללי" לגבי בנייני מגורים לא יהיה לפי ערך דמי השכירות, אלא לפי יחידת דיור. כלומר, סכום קבוע לכל חדר, בהתחשב עם סוג הבנין, האזור בו הוא נמצא ומידת הצפיפות. תהיה פרוגרסיה ביחס לצפיפות ודרגת הפרגרסיה תהיה שווה ביחס לכל האזורים והסוגים.

ביחס לבנייני עסק החלטנו על מס קבוע ליחידת שטח. ביחס לאדמות תפוסות, המס יהיה גם כן לפי יחידת שטח, בהתחשב עם האזור בו נמצאת האדמה.

ביחס לאדמות חקלאיות יחול המס לפי יחידת השטח, מתוך הנחה שהמס לא יעלה על 1/4 מזה שעל אדמה תפוסה שאינה אדמה חקלאית.

ברצוננו להקל על העיריות שלא לחייבן לערוך בכל שנה לוח שומה חדש, אלא רק שבסוף כל שנה תיערך בקורת לוח השומה. זאת אומרת שראש העיריה, או המחזיק, יכול לבקש תיקון. לוח השומה יטאר בתוקף כל זמן שלא שונה. בהתאם להסדר זה תינתן אפשרות לעריכת בקורת נכונה יותר ומעשית יותר.

אלה הן הצעותינו ביחס למסים ישירים. ביחס למסי עקיפין, אין בהצעותינו כל תקונים. גם בעתיד תוכלנה העיריות להטיל מסי עקיפין במידה שהן מטילות מסים כאלה גם עתה.

המסים הקיימים הם: מס עזרה הוציאלית, מס שעשועים, מס עסקים. השנה נוסף מס העברה שהעיריות יכולות להטילו בגובה של עד 2%, בהתאם להגדרת העברת נכסים.

ביום להגדרות העירוניות, באחרותי למחור רק אינפורמציה בעקיפין, כי לא אנו המשפלים בענין זה. קיימת הצעה שהרשויות המקומיות תוציאה הגרלות. כל אזרח יוכל לקנות גורל ולזכות בסכום כסף מסוים. טרם נקבע מה יהיה אחוז הפרשות הרווחים. אנו חושבים שיקבע 50%. עדיין לא נקבע כיצד תיעשה ההגרה; אם תהינה ממנה רק העיריות הגדולות או כל הרשויות המקומיות. כפי ששמעתי ישנה דרישה שלטונית שהרווחים יחולו על כל הרשויות המקומיות, שזו תהיה הגרלה ארצית שהכנסותיה תחולקנה בין כל הרשויות המקומיות.

א. פראי : זוכרני שקיימנו ישיבה של ועדת הפנים לאחר הבחירות. ישיבה זו התקיימה בהעדרו של שר הפנים. בישיבה זו דובר על החוקה ונתקבל סיכום בו ביקשנו משר צידון לבוא בדברים עם משרד הפנים, כדי שמשרד הפנים יברר את הלקויים שנחגלו תוך מהלך הבחירות ויביא לפנינו הצעה מסויימת לתיקון חוקת הבחירות ולתקנות הבחירות. ביקשנו משר צידון שהדבר ייעשה במשך זמן קצר.

א. רוזנבלום : אנו משפלים בכך, אך עדיין מוקדם להסיק מסקנות ולהביא דעה מסכמת.

א. פראי : בחוק ישנה תקלה יסודית וזה ענין היום הקובע. רוב חברי הכנסת התכוון לכך שזמן המגורים יוגבל לתקופה של ששה חדשים לפני הבחירות. מסתבר שהיום הקובע משבס את החשבון. אמנם נקבע היום הקובע, אך בינתיים לא קוימו הבחירות והתקבל מצב שבבחירות האחרונות רק תקופת מגורים של קרוב לשנה ומחצה הקנתה זכות בחירה. דבר זה עומד בסתירה לרוח החוק ולרצון חברי הכנסת. אני מבקש ממשרד הפנים לדאוג להכנסת הצעת תיקון מתאימה.

אני מתנגד לביטול המועד האחד לבחירות. נתגלו שתי תקלות הסותרות את רוח החוק. החוק קובע שמועצה נבחרת היא חוקית מרגע שבחירתה מתפרסמת ב"רשומות". אולם, החוק איננו מחייב את שר הפנים לפרסם את בחירת המועצה במועד קבוע.

א. מירון : החוק מחייב פרסום בחירת המועצה מיד לאחר גמר מנין הקולות.

א. פראי : זוכרני כי היה לנו ויכוח בענין זה ועוררתי את הבעיה שהמונח "מיד" אינו מוגדר. אנו רואים עתה ש"מיד" יכול להיות **במשך** שבועות ואולי במשך חדשים. איני יודע מה יפסוק בית הדין העליון במקרה שתוגש אליו תביעה בנדון.

תקלה שניה: החוק קובע שהישיבה הראשונה של המועצה צריכה להתכנס תוך שבועיים. גם לשאלה זו עלינו להקדיש בירור נוסף, ישנו כאן לקוי בחוק. במשך שבועיים על המועצות החדשות להתכונן - לבחור יו"ר והנהלה. מצב כפי שקיים היום מערער את יסודות השלטון העצמי. אני מקבל את הצעת שר הפנים אשר הודיע לנו כי הוגשה הצעה בענין בחירת ההנהלה.

כמדומני ששר הפנים פרסם צו בענין שיטת הבחירות במועצות המקומיות שהנה כמתכונת חוק העיריות. דעתי בענין זה ידועה; לא הסתפקתי בצו ואני תובע שענין זה לא יהיה ענין של צו, אלא שתהיה חוקת בחירות המתאשרת על ידי הכנסת. טענתי בענין זה ידועה גם היא. דבר זה מסור בידי שר הפנים, הוא יכול לפרסם צו ולבטלו ולקבוע יוצאים מן הכלל. גם החוקה וגם הצו אינם כוללים מועצות מקומיות קטנות שיש בהן עד 600 נפש, במקומות כאלה נערכות לרוב בחירות רוביות. אני תובע תיקון בענין זה.

אני מזכיר טוב את ענין המועצות הכפריות. ידוע לי שהמועצה הכפרית בחדרה נתבטלה. קיימת מועצה כפרית בפתח תקוה ואני תובע את ביטולה, ותובע קונסטитуציה בענין המועצות הכפריות, במקרה שהן צריכות להמשיך ולהתקיים.

לא קבענו שהבחירות במועצות המקומיות ובמועצות האיזוריות תתקיימנה ביום אחד. יתכן רק שקיבלנו סיכום בענין הבחירות במועצות האיזוריות, איני זוכר בדיוק. לא קבענו דבר ביחס לבחירות במועצות המקומיות בהן לא קוימו עדיין הבחירות. חושבני כי התקופה של 5 חדשים הנה זמן ממושך למדי. איני מציע 'שנקבע כי בכל המקומות שלא נתקיימו בחירות שתתקיימנה בחירות ביום אחד.

איני מבין מה המניעה לקיום הבחירות בבאר שבע ובעכו. אני תובע קיצור הזמן ביחס למקומות שענין הבחירות בהם עומד מזמן.

ביחס לישובים הערביים ברצוני קודם כל למתוח בקורת על הקו הכללי של משרד הפנים. חושבני כי משרד הפנים צריך לנקוט מדיניות יותר מתקדמת מבחינה סוציאלית, לגבי הישובים הערביים. שמענו שיום שנגשים להסדרת מוניציפאליזציה בישובים הערביים; שמענו זאת גם לפני הבחירות. אנו מכירים את הכפרים הערביים ויודעים כי ישנם כפרים בהם השלטון בידי משפחות כוודות

המוני דלת העט, משרד הפנים שואל לדעת התקינים המקומיים אשר אינם רוצים לכהור במועצה מקומית ומשרד הפנים נכנע להם. בשביל מדינת ישראל בעלת הפרטנזיה להיות מדינה מתקדמת, הגורם הקובע אינו יכול להיות מופתרים תקינים וראשי משפחות תקינים. מעל לראשיהם יש למנות ועדות המורכבות מבני דלת העט ולגשת במרץ לבחירות.

בענין השטחים המותזקים זוכרני שהיה לנו דיון בנושא זה ומר רוזנבלום מס' לנו אז הודעה הסותרת את הודעת שר הפנים היום. הוא הודיע שאפשר לגשת למנוי ועדות וגם לבחירות בכל השטחים המותזקים וגם בשטחי הממשל הצבאי.

א. רוזנבלום : בנוגע למנוי ועדות הגענו להסכם, אך ביחס לבחירות הסתייגתי.

א. פראי : מר רוזנבלום טען בזמנו שהטיפול בענינים מוניציפאליים אמנם הועבר למשרד הפנים, אך אין הסכם ביחס לבחירות. עתה שמענו מפי שר הפנים הודעה שונה. ברצוני לדעת מהו ההסכם עם הממשל הצבאי; האפשר למנות שם ועדות? (א. רוזנבלום : כן.) ואחרי כן לערוך שם בחירות? (א. רוזנבלום : לא.) בהתאם להודעת שר הפנים הבינתי של אחר מנוי הועדות תוכלנה להתקיים בשטחים אלה בחירות.

ברצוני שבנצרת יהיה לתושבים הערבים שלטון עצמי, כשם שיש לישובים היהודים. איני רוצה בהפקיות והתכסיסים בענין זה מונעים קיום בחירות בנצרת. אילו היה שם שלטון עצמי, לא היינו מגיעים לתקציב של 200.000 ל"י, אלא לתקציב של 400.000 ל"י. איני רואה כל סיבה ענייני - מלבד מגמות פוליטיות - למניעת בחירות בנצרת.

כמדומני שבסקירת שר הפנים לא דובר על השלטון המחוזי. החלטנו כבר פעמים מספר כי יש צורך בדיון על נושא זה.

אני מתאר לעצמי שיתקיים דיון מיוחד בשאלת המסים. צדק מר מירון אשר אמר כי הצעת משרד הפנים ביחס לשיטת המסים נתקבלה בשעתו על דעת רוב הועדה. ברצוני להעיר כי רוב זה אינו כולל אותי. אני שולל ביסודה את ההצעה הזו ובפרט בנקודה העיקרית שלה ביחס למס הכללי. אני תובע במים אחר: תוספת מס מוניציפאלי למס-הכנסה.

אני מקדם ברצון את מנוי הועדה לקביעת אזורי השיפוט. לא טוב שדבר זה נעשה רק ערב הבחירות. כעבור תקופה קצרה של עבודת הועדה, ברצוני שנשמך מפבריה דו"ת מוסמך, כדי שנוכל לדון באופן אובייקטיבי בענין זה.

י. גורני : אני מציין ברצון כי משרד הפנים שוקד על מוניציפאליזציה של הארץ, ואפשר לומר כי כמעט הארץ כולה - מכל מקום הישוב היהודי כולו - מכוסה רשת של מוסדות מוניציפאליים.

אני מצטרף להערותיו של מר פראי שמשרד הפנים צריך להתקין לעצמו שיטה יותר תקינה לגבי הטיפול בכפרים הערביים, גם לגבי הצעדים להכשרת התושבים הערביים. אל לך ללכת בדרך השיגרה ולהיזקק לצמרת - למוכתרים התקינים. יתכן שאין למשרד הפנים ברירה אחרת ושבכפרים הערבים אינו מוצא אנשים אחרים שאתם יוכל לבוא במגע. בכל זאת, רצוי מאד שיחפש דרכים חדשות לגבי הטיפול בעניינים המוניציפאליים בכפרים הערביים.

בנוגע להרחבת אזורי השיפוט, ידוע לי שהועדה נתמנה כבר לפני חדשים מספר. הייתי רוצה שהועדה הזו תביא בפנינו דו"ח - לא בעוד חדשים מספר² - בהקדם. כמו כן ברצוני לשאול: מהי הפרוצדורה של עבודת ועדה זו? חושבני שעליה לשמוע גופים צבוריים. ידוע לי שהיא הולכת בדרך זו, אך חושבני שעליה להזמין להופיע בפניה גם את המחלקה המוניציפאלית של הסתדרות העובדים.

איני גורס את המחשבה שיצטרכו להנמיך שרותים. חושבני כי במקומות רבים נצטרך אף להעלותם. רמת השרותים אמנם גבוהה באופן יחסי במקומות מסויימים, אך ברוב המקומות לא הגיעה עדיין לרמה הבינונית הדרושה. עלינו לחפש דרכים אחרות ולא להנמיך שרותים.

בקשר לשותפות עם אנשים פרטיים ובקשר לניצול מקומות שעשועים פרטיים, אני מעמיד זאת בסימן שאלה. חושבני ששלטון מקומי אינו צריך ללכת בדרך זו. עדיין איני קובע עמדה מוחלטת בשאלה זו.

ישובי העולים הוקמו ללא מחשבה תחילה וללא תכנית. בכמה ישובים הופיעו דברים לא טובים ונוצרו עובדות שאחרי כן יהיה קשה לתקנן. גם אם מעברה נמצאת בתחומי טיפול הרשות המקומית, אין המועצה יכולה להטיל מרותה מבחינה חוקתית; היא יכולה רק לטפל או להגיש עזרה. שמעתי שבכמה מעברות מתנהלת כבר בניה. האם בונים שם לפי רשיונות או שצצים בניינים כשם שצפו בזמנו בשכונת התקווה?

במקום צווים רבים מוטב שיהיה צו אחד או שנים. אולם בענין הצו הכללי לרשויות המקומיות, חושבני שלשר הפנים יש כאן סמכויות רחבות מדי וברצוני לערער על כך. למעשה זוהי תחיקה ושר הפנים אינו יכול לשנותה מבלי הסכמת הכנסת. אולם, בשטח התחיקה המוניציפאלית ישנו כר נרחב של צווים בהם הוא יוכל לפעול על דעת עצמו, מבלי להיזקק לכל סמכות אחרת. ההבדל בין פקודת העיריות ופקודת המועצות המקומיות יש לבטל. רשות מקומית, בין אם היא גדולה או קטנה זה היינו הך, זוהי מועצה מקומית. איני מבין מדוע בשטח אחד שר הפנים תלוי בהסכמת הכנסת ובשטח אחר הוא מוסמך לפעול על דעת עצמו.

ישנה הצעה שחברה על ידי מר הרטגלס; מגדירים אותה כאילו זו הצעה פרטית, אך יחד עם זאת יש עליה גושפנקא פורמאלית של משרד הפנים ויתכן שתיהפך פעם להצעה רשמית שיגשו להצביע עליה.

אני תובע להחיש את הדיון בחוקת המועצות המקומיות.

בשעתו שלחתי אל שר הפנים תזכיר מפורט בשאלת הרשויות המקומיות כגדרה וברמתיים. קבלתי תשובה מהיועץ המשפטי לשעבר, מר אורנשטיין. בינתיים אני קורא בעתונות כי פורסם צו בנוגע למועצת גדרה. על כן אני תובע להחיש את הדיון בענין זה.

אני מצייין ברצון את ענין ההשתלמות לעובדי הרשויות המקומיות ולנבחרים. זהו דבר טוב ויש להמשיך בו. בדרך כלל יש לארגנו בצורה כזו שביום אחד, או בשעות מסויימות, יתרכזו בנושא אחד.

ברצוני לשמוע, באיזו שיטה ריכז משרד הפנים את תפקידי המשרדים האחרים? בריכוז הענינים המוניציפאליים קיים קשר גומלין בין שאלת השלטון המחוזי והמינהל המחוזי, שאלה שהובטח לנו פעם לדון בה.

אני מקבל את העקרון של הטלת מס רכוש בהתאם למציאות. אולם, באליה יש קוץ: המדינה בגושפנקא שלה כאילו נותנת הכשר לשכר דירה מופקע. אני מערער על מס כללי כולל מס ביוב, ועוד אשוב לענין זה.

בנוגע לדירוג לפי הצפיפות, תמיד דרשנו זאת כעין תיקון או תחליף למס הפרוגרסיבי. הצפיפות כיום הגיעה למידה כזו שלא נפיק מדירוג כזה תועלת רבה. אני מעמיד גם ענין זה בסימן שאלה.

בקשר למס על המחסיקים לאדמות חקלאיות, לא מתקבל על דעתי העקרון שעד 25% יוטלו על מתזיק הקרקע החקלאית בתחום עירוני. אחת משתיים: או שאנו רוצים לעודד עיבוד חקלאי על מגרשים ריקים בתחומי העיר, ואז עלינו להיות זהירים בעקרון של הטלת המס. אין להטיל באופן אוטומטי אותו מס על אדמה תפוסה באזור עירוני ועל אדמה חקלאית.

את רשימות השומה יהיה צורך לשנות בכל 5 - 3 שנים. האם כוונת משרד הפנים היא שהחוק יתאשר ויופעל כבר לגבי שנת 1951/52? אם יחול שינוי על שיטת המסים, אנו רוצים שהוא יופעל כבר לגבי שנת 1951/52. יש לעשות את כל הצעדים הדרושים כדי ששינוי זה יהא בר תוקף על כל הצווים החדשים.

בקשר ליום הקובע, אמרתי כבר שיש לקבוע ~~אחד~~ תאריך מסוים לפני יום הבחירות שלא יהיה נושא למקריות וארעיות.

לפני למעלה משנה שמענו סקירה של שר הפנים; בחודש מאי 1950 שמענו מפיו סקירה שניה, והיום שמענו סקירה נוספת. הסקירות הקודמות לא סוכם על ידינו. אני מקוה שעל הסקירה של היום יתקיים דיון והיא תסוכם. דיון בהמסכים כל כך גדולים אינו יעיל. אני מציע ליו"ר לעשות את דיוננו ליעיל יותר.

היו"ר ז. ורהפטיג: ביום ג' 10.1.51 נמשיך את הדיון על סקירת שר-הפנים ונסכמו; לכל חבר ועדה תינתן רשות הדיבור רק ל-10 רגעים. בעוד שבועיים, ביום ג', יועמדו לסדר היום של הועדה, הצעיפים: (1) ענין המועצות האיזוריות. (2) בעית התאונות בדרכים. שאלה זו תתברר בנוכחות שר התחבורה ושר המשטרה; (3) בירור תלונות על התנהגות שוטרים במעצרים לאלה שיש חומר בקשר לנושא זה יביאוהו לישיבה.

י. בן-צבי: אני מציע לשר הפנים, בעת קביעת שמות למקומות ישוב חדשים, להתייעץ עם ועדת השמות שליד הקק"ל. האם שר הפנים מסכים שלא לפרסם שמות באופן סופי כל זמן שלא ישמע את הצעת ועדת הקק"ל?

ת. טובי: יש לי בקורת קשה בענין חלוקת תעודות זהוי לתושבים הערבים. ברצוני לשמוע מפי שר הפנים איזו שהיא אינפורמציה בנדון.

היו"ר ז. ורהפטיג: שר הפנים יענה לכל השאלות בישיבה הבאה. אבטש מכל חברי